

Alap fejezet száma és megnevezése:
Alap felett rendelkező megnevezése:
Alapkezelő megnevezése:

LXV. fejezet Bethlen Gábor Alap
Bethlen Gábor Alap Bizottsága
Bethlen Gábor Alapkezelő Nonprofit Zrt.

Bethlen Gábor Alap 2023. évi költségvetési javaslata

I. A célok meghatározása:

A Bethlen Gábor Alap (a továbbiakban: Alap) célja, hogy

- a határon túli magyarságnak a szülőföldjén való – egyéni és közösségi – boldogulása, anyagi és szellemi gyarapodása, nyelvének és kultúrájának megőrzése és továbbfejlesztése, az anyaországgal való és egymás közötti sokoldalú kapcsolatának fenntartása és erősítése érdekében támogatást nyújtson,
- fedezetet biztosítson Magyarország határain belül és kívül élő magyar közösségek kölcsönös megismeréséhez, a nemzeti teljesítmény legfontosabb példáinak bemutatásához, továbbá a magyarságismereti és nemzetpolitikai kutatások elősegítése érdekében létrehozott Magyarság Háza működéséhez,
- támogatást nyújtson a magyar–magyar kapcsolatok építését célzó Határtalanul! program lebonyolításához,
- támogatási forrásokkal járuljon hozzá a határon túli magyarságot érintő gazdaságfejlesztési és vállalkozásösztönzési programok lebonyolításához és a támogatásközvetítési feladatok ellátásának összehangolásához.

II. A célok megvalósításához rendelkezésre álló források 2023-ban:

2. cím 3. alcím Költségvetési támogatás

A 2023. évre rendelkezésre áll az Alap számára központi költségvetési forrás a határon túli támogatásokra, valamint a magyar–magyar kapcsolatok programjaira.

III. A célok eléréséhez 2023-ban tervezett feladatok, programok:

4. cím Nemzetpolitikai célú támogatások

Az Alap terhére normatív támogatások, illetve nyílt és meghívásos pályázatok, egyedi támogatási kérelem, valamint egyedi döntés alapján folyósított támogatások kifizetésére kerül sor.

A normatív jellegű, oktatás-nevelési támogatások és a hallgatói támogatások keretén belül – a szomszédos államokban élő magyarokról szóló 2001. évi LXII. törvény 14. § (1) bekezdése alapján – a törvényi feltételeknek megfelelő óvodai, alap- és középfokú oktatási intézményben magyar nyelven, vagy a magyar kultúra tárgyában tanulmányokat folytató kiskorúak nevelési, oktatási, valamint tankönyv- és taneszköz támogatásban, továbbá a felsőoktatásban tanulók hallgatói támogatásban részesülnek. A 2023. évi támogatás egy főre jutó összegét a Bethlen Gábor Alapról szóló 2010. évi CLXXXII. törvény végrehajtásáról szóló 367/2010. (XII. 30.) Korm. rendelet 32/C. § (4) bekezdése alapján az Alap felett rendelkező Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) határozza meg. Az elmúlt évek adatai alapján megközelítőleg 222 ezer fő részesül ebben a normatív támogatásban. A program lebonyolítását külföldi partner szervezetek segítik lebonyolító díj ellenében.

A normatív jellegű, kárpátaljai természetes személyek támogatásai révén biztosított a magyar nyelven beszélő pedagógusok, edzők, továbbá az egészségügyi dolgozók, színészek és médiadolgozók, művelődésszervezők és könyvtárosok, illetve az óvodai és alsó tagozatos iskolai étkeztetés támogatása. Az elmúlt évek adatai alapján közel 15 ezer fő részesül ebben a normatív jellegű támogatásban. Az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, humanitárius katasztrófára és nehéz gazdasági helyzetre tekintettel kiemelt figyelmet kap a kárpátaljai régió.

A nyílt pályázati konstrukciók keretében működési támogatások, eszközbeszerzési, beruházási, valamint esemény- és programszervezési feladatok, illetve ösztöndíjprogramok kerülnek támogatásra. A Magyar Állandó Értekezlet (a továbbiakban: MÁÉRT) által jóváhagyott nemzetstratégia jegyében meghatározott prioritás mentén kiemelt a támogatása az olyan kezdeményezéseknek, melyek előremozdítják a kapcsolattartást, szakmai együttműködést a külhoni magyarsággal.

A nemzeti jelentőségű intézmények egységes elvek alapján nyújtott támogatásban részesülnek. A MÁÉRT tagszervezeteinek javaslatára – előzetesen egyeztetett minősítési rendszer alapján – 2019-től 82 intézmény és 12 program minősül nemzeti jelentőségűnek. Az intézmények értékelésénél, kiválasztásánál a nemzetpolitikai célok, a rövid és hosszú távú nemzeti érdekek megvalósításában vállalt szerep a meghatározó. 2023-ban közel 145 oktatási és kulturális intézmény kap a tervek szerint meghívást a nemzeti jelentőségű programok megvalósítására. Az intézmények kiválasztásánál – a MÁÉRT javaslatokkal összhangban – prioritást élvez a szórványgondozás. Ezen intézmények további működtetése, programjaik bővítése meghatározó szerepet tölt be a régió életében.

- A nemzeti jelentőségű intézmények között nagyságrendjüknel fogva kiemelkednek a felsőoktatási intézmények: a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, a Partiumi Keresztény Egyetem, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola. A kormány a külhoni magyarok oktatásával és kultúrájával kapcsolatos feladatai ellátásának körében támogatásban részesíti a romániai magyar történelmi egyházak által alapított Sapientia Alapítványt, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem és a Partiumi Keresztény Egyetem fenntartóját. Szintén a nemzeti jelentőségű intézmények között kerül támogatásra a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola működési költsége.
- Az intézményi jelleg sokrétűségét szemlélteti, hogy támogatás biztosított az oktatási, kulturális intézmények, ernyőszervezetek, szórványkollégiumok, valamint az erdélyi nemzeti jelentőségű felsőoktatási háttérintézmények, kulturális intézmények, médiák, színházak, bábszínházak, táncgyűttesek, szakmai intézmények részére.
- Az előzőek mellett kiemelt támogatott az újvidéki Európa Kollégium, amely nemcsak oktatási intézmény, hanem a környékbeli magyarság szellemi, tudományos és művészeti központja is egyben. A nemzeti jelentőségű intézményeknek a határon túl meghatározó szerepük van a magyar anyanyelvű oktatás, önazonosság, hagyományörzés és az anyanyelvápolás fenntartásában, fejlesztésében. Ezen célok esetében a külhoni magyarság nyelvi és kulturális önazonosságának erősítésére, a határon túli magyar nyelvű oktatás fenntartásához, intézmények működtetéséhez, fejlesztésekhez, valamint oktatási programokra (pl. képzések, vendégtanári programok, stb.), ösztöndíjak odaítélésére, kutatások támogatására az Alap biztosít forrást.
- A támogatások révén a vajdasági Magyar Nemzeti Tanács programjainak kiemelkedő eredményei az oktatás, a kultúra, a tájékoztatás, valamint a nyelvhasználat területén jelentkeznek.
- Kiemelendő továbbá a vajdasági Pannon Televízió támogatása is, amely fontos szerepet tölt be a vajdasági magyar közösség tájékoztatásában, a magyar nyelv és kultúra ápolásában, a magyar-szerb viszony fejlesztésében, emellett további nemzeti jelentőségű vajdasági magyar intézmények is támogatásban részesülnek.

Az egyedi támogatások keretének terhére alapvetően egyedi kérelmek alapján valósul meg a támogatások nyújtása. A kulturális, oktatási, szociális, ifjúságsegítő és egyházi intézmények támogatása nemzetpolitikai, közösségmegerősítő, regionális érdekvédő szempontból elengedhetetlen. Továbbra is kiemelt támogatandó cél a magyar nyelvű oktatási programok támogatása, különösen a szórványkollégiumoké. Ezen kívül fontos feladat a kulturális programok és rendezvények (színházak, művelődési intézetek), valamint a határon túli/regionális hatáskörű magyar nyelvű média támogatása. 2023-ban is folytatódik a vajdasági magyar falu-, tanya- és peremkerületi gondnoki rendszer működtetése az Alap terhére. Számos határon túli egyházi, oktatási, kulturális, művészeti, érdekvédelmi szervezet működésének finanszírozása a jövőben is az Alapon keresztül valósul meg, melyek támogatása kulcsfontosságú a fennmaradásuk szempontjából. A 2023. évben folytatódik a Muravidéki Magyar Nemzeti Közösség működésének támogatása, a horvátországi magyar intézmények fejlesztése, továbbá az Alap terhére biztosításra kerülnek külföldi sporttámogatások.

5. cím Működtetési célú kifizetések

Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 6/A. § (5) bekezdése, valamint a Bethlen Gábor Alapról szóló 2010. évi CLXXXII. törvény (a továbbiakban: BGA tv.) 4. § (6) bekezdése alapján az Alap kezelésével kapcsolatos, az Alapkezelő felmerülő működtetési kiadások fedezete az Alap költségvetésében kerül megtervezésre. Az Alapkezelő 2018. évtől ellátja a jogszabályban meghatározott fejezeti kezelésű előirányzat, központi kezelésű előirányzat kezelésével és az azokból nyújtott támogatások lebonyolításával kapcsolatos egyes feladatokat is. A működtetési célú kifizetések az Alap kiadási főösszegének 5,8%-át teszik ki, mely a törvényben maximált 10%-os mértéken belül maradt. Az egyes fejezeti kezelésű és központi kezelésű előirányzatok kezelésének feladataira a címen belül 301,6 millió forint került megtervezésre a jogszabályban meghatározott egyházi és nemzetiségi célú támogatások fejezeti kezelésű előirányzatainak kezelési költségei, valamint a nemzetiségi önkormányzatok működési és feladatalapú támogatása központi kezelésű előirányzatának Alapkezelőnél felmerülő kezelési költségei fedezetére.

6. cím Rákóczi Szövetség támogatása

A Rákóczi Szövetség sokrétű tevékenységével támogatja a szomszédos országokban kisebbségben élő magyarság oktatásügyét, kultúrája megőrzését, erősíti a Kárpát-medencei magyarság összetartozás-tudatát, a külföldi magyar közösségek megmaradásért folytatott küzdelmét.

8. cím Magyarság Háza program támogatása

A Magyarság Háza program támogatása cím terhére rendszeres és ingyenesen látogatható közhasznú programok kerülnek megrendezésre az érdeklődő közönség számára. A program rendezvényei a nemzeti identitás erősítését szolgálják, bemutatják a világ magyarságára jellemző értékeket, eredményeket, teljesítményeket, sikereket. A Magyarság Háza Nonprofit Kft. rendezvényeinek jelenleg a Magyarság Háza ad otthont, szellemiségének megfelelő rendezvényekkel várva a nagyközönséget.

9. Határtalanul! program támogatása

A Határtalanul! program célja a magyar-magyar kapcsolatok építése, személyes kapcsolatok kialakítása, elmélyítése. A program a nemzetpolitikai célt fordítja le konkrét tapasztalatokra, így annak keretében magyarországi, valamint külföldi magyar diákok – a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárságának szakmai irányítása mellett kiírt pályázati felhívások alapján – az Alapból nyújtott támogatással kiránduláson vesznek részt a szomszédos országok magyar lakta területein, ahol személyes kapcsolatokat teremthetnek, hozzájárulva ez által az összetartozás-tudat és nemzeti öntudat erősítéséhez.

IV. 2023-ban tervezett költségvetési bevételek és költségvetési kiadások számszaki bemutatása:

millió forintban egy tizedessel

Megnevezés	Költségvetési kiadások	Költségvetési bevételek
Költségvetési támogatás		34 300,0
Nemzetpolitikai célú támogatások	24 519,1	
Működtetési célú kifizetések	2 283,8	
Rákóczi Szövetség támogatása	2 000,0	
Magyarság Háza program támogatása	246,6	
Határtalanul! program támogatása	5 250,5	
Összesen:	34 300,0	34 300,0